

Instytut Pamięci Narodowej - Katowice

<https://katowice.ipn.gov.pl/pl3/aktualnosci/244963,Ze-Slaska-w-Himalaje.html>
08.07.2026, 12:51

Ze Śląska w Himalaje

06.07.2026

Dziś w „Migawce archiwalnej” wspominamy dwóch wielkich zdobywców najwyższych gór świata: Jerzego Kukuczka (1948-1989) i Artura Hajzera (1962-2013). Ich biografie są dobrze znane, dlatego nie będziemy ich szczegółowo opisywać; chcemy za to pokazać, że w czasach PRL zdobycie paszportu na wyprawę wysokogórską mogło spokojnie równać się z pokonywaniem przeciwności w Himalajach.

Dużą część zasobu archiwalnego IPN stanowią akta paszportowe. Często ta informacja jest zaskoczeniem dla naszych gości, ale włączenie tego typu dokumentacji do naszych zbiorów jest jak najbardziej zasadne. Po pierwsze, o czym się już powszechnie zapomniało, za łaskawe obdarowanie obywatela dokumentem uprawniającym do opuszczenia PRL odpowiadali funkcjonariusze Służby Bezpieczeństwa. Mogli zatem gromadzić (i gromadzili) wszystkie interesujące ich informacje o „kandydacie” do paszportu – jak się sprawuje, jakich i gdzie ma znajomych i członków rodziny, po co i do kogo wyjeżdża, czy i skąd ma pieniądze, czy aby nie „występuje wrogo” – czyli jak odnosi się do panującego ustroju i władz państwowych. Młodszym Czytelnikom, przyzwyczajonym do załatwiania niemal od ręki paszportów w Urzędach Wojewódzkich, trudno będzie opowiedzieć upokarzającą atmosferę nocnego wystawiania pod siedzibami esbeckich Biur Paszportowych najpierw po to, aby pobrać wniosek paszportowy, a potem – aby go złożyć (lub nie, jeśli akurat kolejka była zbyt długa). Ciężko opowiedzieć o stresie towarzyszącym późniejszym wizytom – bo przecież złożenie wniosku nie gwarantowało otrzymania paszportu; to zależało od widzimisię służb, a odmowa nie wymagała uzasadnienia. Jeśli obywatel jednak paszport otrzymał, po powrocie z zagranicy musiał go jak najprędzej zwrócić do właściwego biura – co oczywiście było dodatkowym problemem dla osób chcących wyjeżdżać częściej.

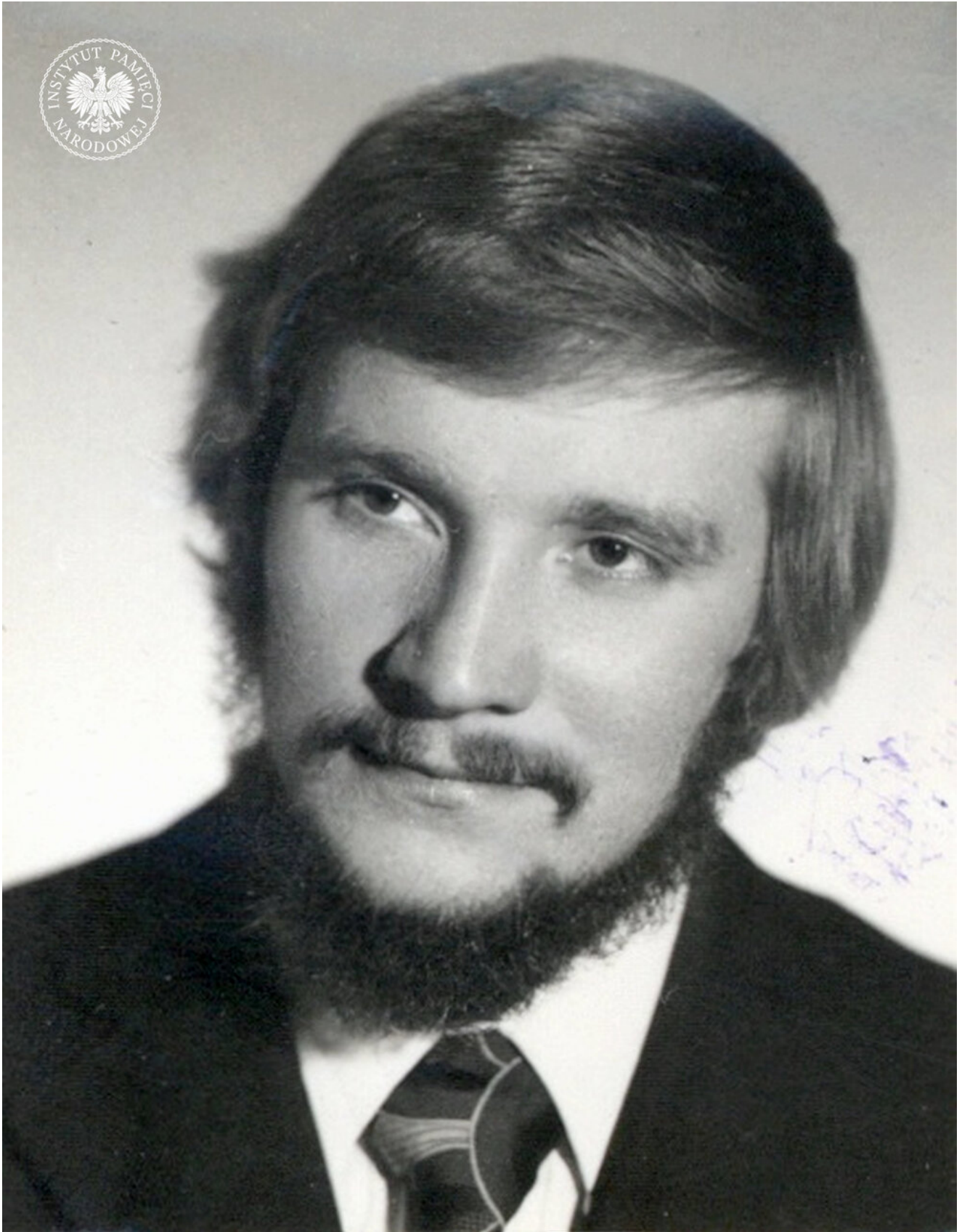
Wszystkie te kłopoty nie omijały też osób znanych, prowadzących swoją działalność poza granicami Polski. Zarówno Jerzy Kukuczka, jak i jego młodszy kolega-himalaista Artur Hajzer, wnioskowali o kolejne paszporty w KW MO/WUSW w Katowicach. Do wniosków dołączali kolejne oświadczenia, potwierdzenia, pisma i zaświadczenia od różnych osób i instytucji – a to, że faktycznie należą do klubu wysokogórskiego, a to że otrzymują liczne zaproszenia na spotkania na całym świecie, że rodzina zgadza się na ich wyjazd albo że w miejscu zatrudnienia otrzymują urlop itp. Nawet tragiczna śmierć nie zwalniała od rozliczenia się z paszportem: w aktach Jerzego Kukuczki znajduje się korespondencja w sprawie zaginięcia tego dokumentu w czasie ostatniej wyprawy himalaisty.

Do „Migawki” dołączamy fotografie himalaistów z różnych okresów ich życia, skany korespondencji z ich akt paszportowych oraz skany wybranych wiz i pieczętek granicznych. W dokumentach wyanonimizowano dane adresowe.

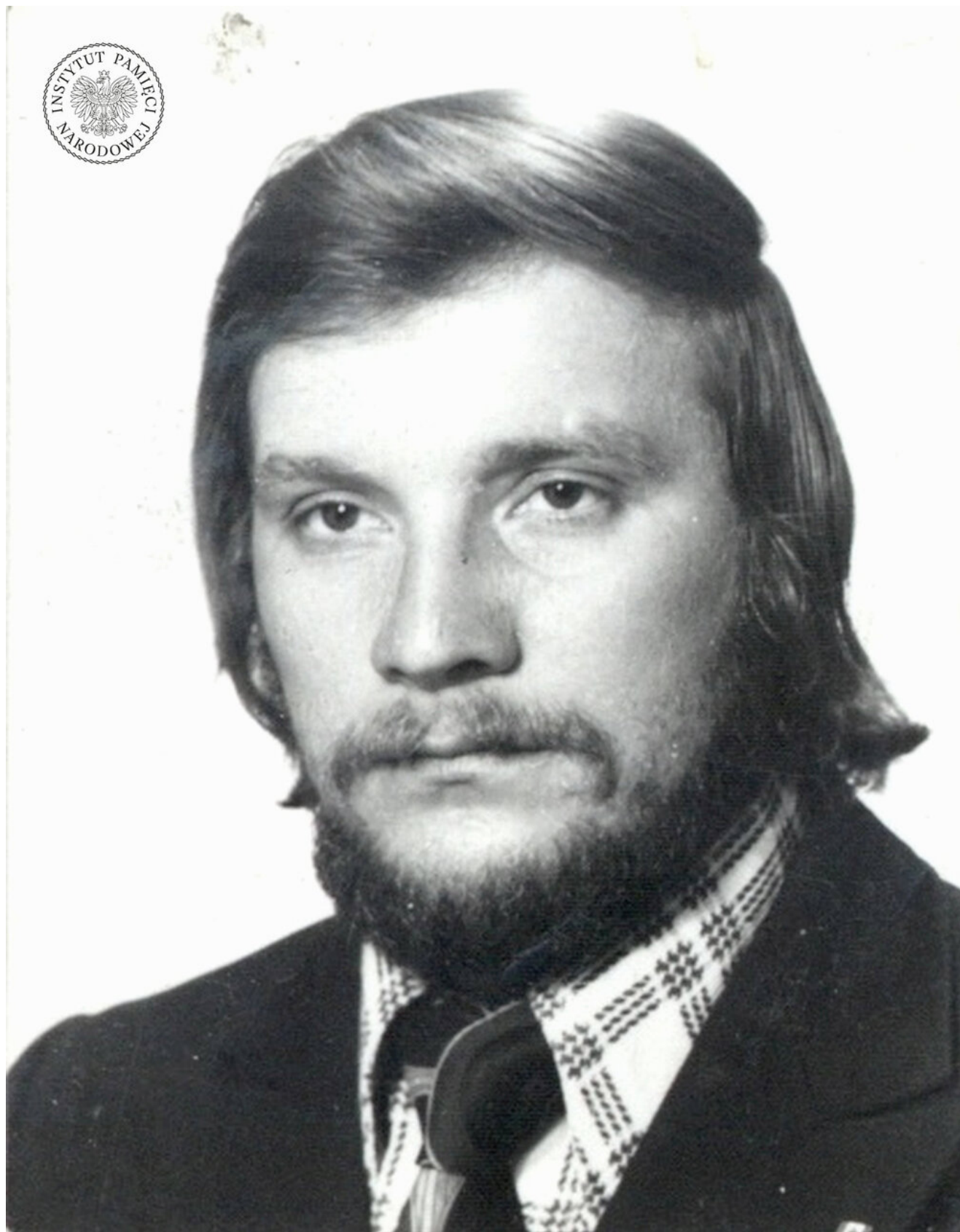
(na podstawie IPN Ka 620/54645, t. 1-2, IPN Ka 620/22418, t. 1-2)

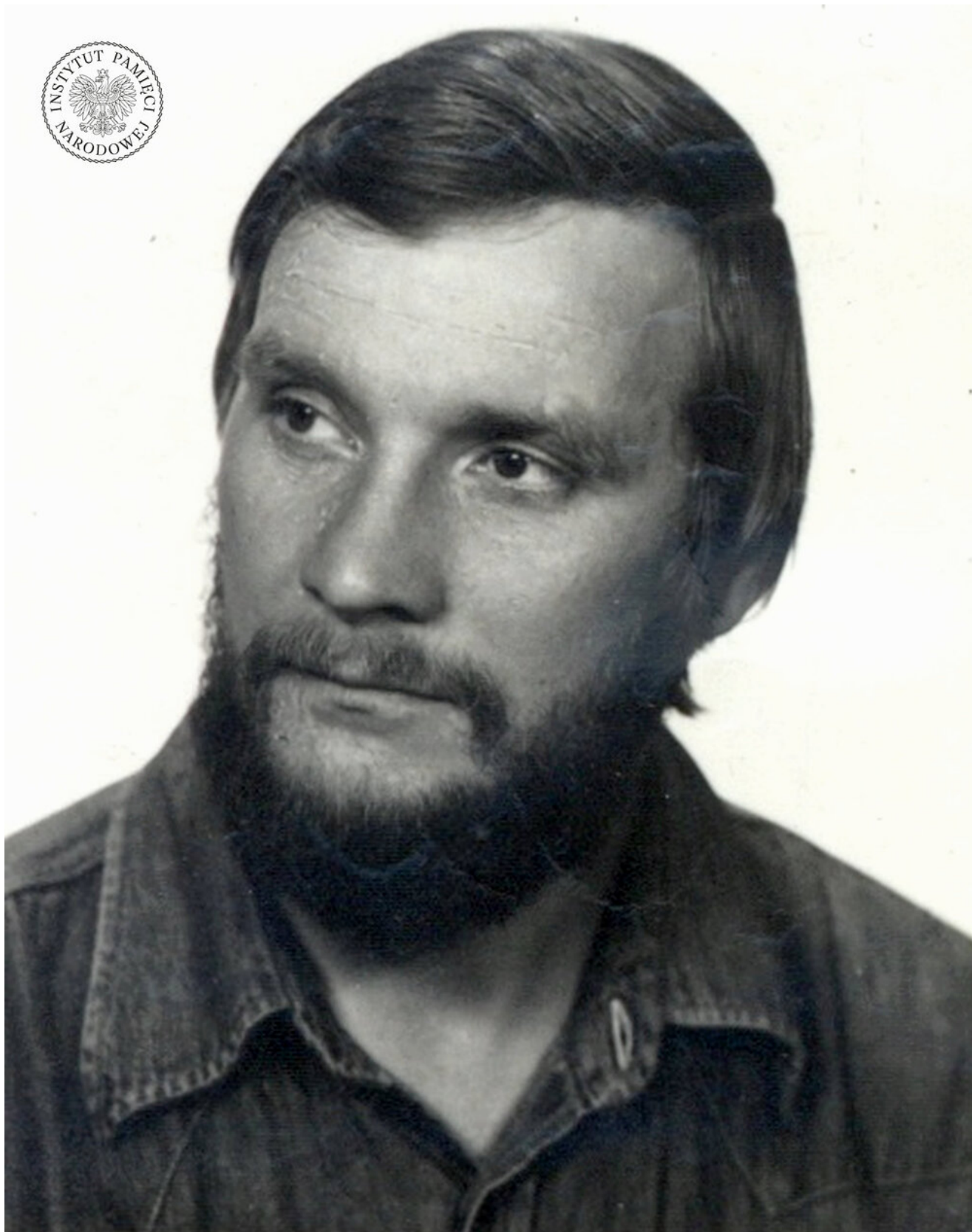
Jerzy Kukuczka, fotografia z akt paszportowych (IPN Ka 620/22418, t. 2)

Jerzy Kukuczka, fotografia z akt paszportowych (IPN Ka 620/22418, t. 2)

Jerzy Kukuczka, fotografia z akt paszportowych (IPN Ka 620/22418, t. 2)

Jerzy Kukuczka, fotografia z akt paszportowych (IPN Ka 620/22418, t. 2)

pza

20

24840
1

kmikf

g/e Lue

warta

bongo

prokuratura generalna

biuro paszportow

WYDZIAŁ PASZPORTÓW
MUSW KATOWICE
Dzi. 1989-11-21
tel.

claris nr 1218 sl. 100 89 10 26 new delhi

msz - szumski n a t y c h m i a s t

o godz. 14.12 miejscowego czasu indyjska agencja prasowa

pti - podala informacje z kathmandu o smierci polskiego

alpinisty Jerzego Kukuczki

EAKt-22418

stal on na czele 16-osobowej wyprawy na poludniowa

sciane lotse /8516 m./ w/g agencji kukuczka poslizgnal sie

na wys. 8350 m. i spadl w dol ponoszac smierc. jestesmy w

kontakcie z ambasada nepalu, ktora nie ma obecnie 15.30/

potwierdzenia.

bialy+

E V - 12009 / 89

Szyfrogram polskiej placówki dyplomatycznej z New Delhi z informacją o śmierci Jerzego Kukuczki, przypuszczalnie pierwsza informacja, jaka dotarła do Polski o tym smutnym zdarzeniu (IPN Ka 610/22418, t. 1)

CENTRALNY OŚRODEK SPORTU

Zarząd

00-449 Warszawa, ul. Łazienkowska 6a

Skrytka pocztowa 329

IDENTYFIKATOR 0327907

Warszawa, 21.6.1990 r.

1990-06-27

Wasze pismo z dnia .....

Znak .....

Nasz znak: ZP-2240/89

Sprawa: .....

Wojewódzki Urząd
Spraw Wewnętrznych
Wydział Paszportowy

K a t o w i c e

Centralny Ośrodek Sportu - Wydział Paszportowo-
Wizowy zawiadamia o tragicznej śmierci i zagi-
nięciu paszportu alpinisty Kukuczki Jerzego
ur. 24.3.1948 r. nr paszportu PN 615619,
nr akt EAKT 22418, ważny do 7.7.1991 r.

W załączeniu przesyłamy oświadczenie z Klubu
Wysokogórskiego w Katowicach - organizatora
wyprawy.

NACZELNIK
Paszportowo-
Centralnego Ośrodka Sportu

Zbigniew Cybulski
mgr Zbigniew Cybulski

Centrali „Torwaru” - 21-44-71
Telex „Torwaru” - 81-24-66

★ Dyr. 21-10-07 ★

Tel. Centrali Stadionu X-lecia 17 60-01

Konto: NBP V O/M WARSZAWA
1052-2411

Dr uk. COS zam. 292/89 n. 5.000

1994-10-20

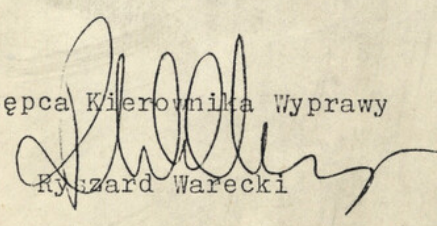
Wydział Organizacyjny

Warszawa

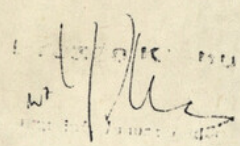
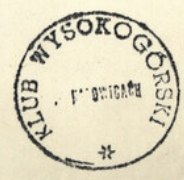
Oświadczenie

Niniejszym oświadczam, że bezpośrednio po wypadku Jerzego Kukuczki na południowej ścianie Lhotse w Nepalu, pakując jego rzeczy osobiste nie znaleźliśmy paszportu. Prawdopodobnie Jerzy Kukuczka zabrał go ze sobą na wspinaczkę.

Zastępca Kierownika Wyprawy

Ryszard Warecki

Wydział Paszportów
Wojewódzkiego Urzędu
Spraw Wewnętrznych

w Katowicach

P7
**POLSKI
ZWIĄZEK
ALPINIZMU**

ul. Sienkiewicza 12/444
00-010 WARSZAWA
adres teleg.: POLALP
tel. 26-69-56
konto NBP 1049-5799-132
IV Oddz. Miejski

**ASSOCIATION
POLONAISE
D'ALPINISME**

MEMBRE DE L'UNION
INTERNATIONALE DES
ASSOCIATIONS D'ALPINISME

L. Dz. PZA -400/88

Warszawa, 24 marca 1988 roku

Polski Związek Alpinizmu gorąco popiera prośbę Jerzego Kukuczki o wydanie mu stałego paszportu ważnego na wszystkie kraje świata.

Kolega Jerzy Kukuczka od wielu lat jest jednym z najwybitniejszych himalaistów a zdobycie przez niego wszystkich 14-tu szczytów ośmiotysięcznych Ziemi odbiło się szerokim echem na całym świecie. Efektem tego są bardzo liczne zaproszenia na odczyty, konferencje, festiwale filmowe itp. Wyjazdy te są zawsze związane z popularyzacją osiągnięć polskiego alpinizmu i stanowią wspaniałą okazję dla wzrostu zainteresowanie Polską. Jerzy Kukuczka został w 1987 r. uhonorowany nagrodą Ministra Spraw Zagranicznych za rozsławianie imienia Polski w świecie.

Zaproszenia nadchodzą niekiedy nieoczekiwanie na kilka dni przed planowaną imprezą, co uniemożliwia załatwienie spraw paszportowych w terminie.

W związku z tym uważamy, że posiadanie stałego paszportu przez Kolegę Jerzego Kukuczkę byłoby znacznym ułatwieniem.

Z poważaniem

Prezes PZA

dr Andrzej Paczkowski

JERZY KUKUCZKA

Katowice 24 marca 1988.

Do Biura Paszportów
Kłajewickiego Urzędu
Spraw Wewnętrznych.

W ostatnim czasie moje wyjazdy zagranicę są bardzo częste. Przyczyniła się do tego moja działalność sportowa, alpinistyczna, propagandowa, szerokie kontakty z klubami alpinistycznymi na całym świecie oraz kontakty z firmami które wyposażają moje wyprawy w specjalistyczny sprzęt. Często mam konieczność wyjazdu z dnia na dzień.

Zakładanie formalności paszportowych w ciągu 2-3 dni jest w obecnej sytuacji niemożliwe. Do tej pory otrzymywałem paszport z Centralnego Ośrodka Sportu. Niestety moje władze sportowe wymagają planowania wyjazdów zagranicznych dużo wcześniej i za każdym razem wniosek musi przejść długą drogę biurokratyczną zatwierdzając wyjazd. Nie każdy mój wyjazd mieści się w kategoriach kontaktu sportowego.

Kilka razy moje wyjazdy na kongresy, konferencje prasowe, czy też normalne spotkania z publicznością nie dochodziły do skutku właśnie ze względu na bariery formalne związane z uzyskaniem paszportu.

Kilka razy tego rodzaju spotkania, a nie tylko działalność czysto sportowo-alpinistyczna przyczyniła się do wyróżnienia mnie nagrodą Ministra Spraw

ESPERTI IN SPORTS
EXPERTS IN SPORTS

ATTREZZATURE PER ALPINISMO
CLIMBING EQUIPMENT

CALZATURE DA MONTAGNA
CLIMBING SHOES

Verte

JERZY KUKUCZKA

Zagranicznych "za rozstawianie Junienia Polskiego
na świecie".

Sytuacja powyższa pozwala mi przedłożyć
prośbę o zminimalizowanie formalności
związanych z moimi wyjazdami i zwolnienie
mnie z obowiązku oddawania paszportu
po każdym przyjeździe do kraju.

Trzymanie paszportu w domu w ogromnym
stopniu usprawniłoby moją zwieńczoną
działalność i liczne zagraniczne wyjazdy.

Z góry dziękuję za zrozumienie mojej
sytuacji i przychylność.

Klub Wysokogórski
w Katowicach
ul. Chopina nr 2
40-049 KATOWICE
0975256 -3-

Gorąco popieramy prośbę

Kol. Jerzego Kukuczki.

Za Zarząd

Prezes Klubu

wz. Artur Hajzer
mar inż. Janusz Majewski

ESPERTI IN SPORTS
EXPERTS IN SPORTS

ATTREZZATURE PER ALPINISMO
CLIMBING EQUIPMENT

CALZATURE DA MONTAGNA
CLIMBING SHOES

Prośba Jerzego Kukuczki o wydanie mu paszportu umożliwiającego podróżowanie po całym świecie. Prośbę poparł Klub Wysokogórski w Katowicach - w zastępstwie prezesa klubu pismo podpisał Artur Hajzer, marzec 1988 r. (IPN Ka IPN Ka 620/22418, t. 1)

Wojewódzki Urząd
Spraw Wewnętrznych
Wydział Paszportowy

K a t o w i c e

110
POLSKI
ZWIĄZEK
ALPINIZMU

ASSOCIATION
POLONAISE
D'ALPINISME

MEMBRE DE L'UNION
INTERNATIONALE DES
ASSOCIATIONS D'ALPINISME

ul. Sienkiewicza 12/444
00-010 WARSZAWA
adres teleg.: POLALP
tel. 26-69-56
konto NBP 1049-5799-132
IV Oddz. Miejski

L. Dz. PZA - 269/86

Warszawa, 14 lutego 1986 roku

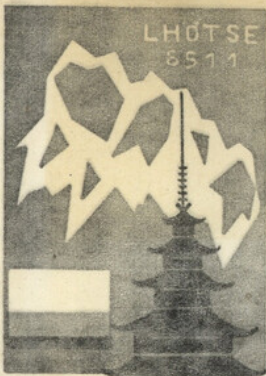
W roku 1985 Polski Związek Alpinizmu zorganizował międzynarodową wyprawę himalajską, polsko-kanadyjską. Wyprawa ta zakończyła się pełnym sukcesem - dokonano pierwszego wejścia zimowego nową drogą na szczyt CHO OYU /8201 m/. W czasie trwania wyprawy nakręcono film, który obecnie montowany jest w Kanadzie. Producent filmu chce dokręcić sceny uzupełniające ze sławnymi polskimi alpinistami, uczestnikami tej wyprawy: Jerzym Kukuczka, Maciejem Berbeką i Andrzejem Zawadą. W związku z tym zaprasza ich na koszt wytwórni do Kanady.

Z powodu braku środków finansowych nie możemy w bieżącym roku delegować Kolegi Jerzego KUKUCZKI służbowo. Zwracamy się więc z uprzejmą prośbą o wydanie mu paszportu prywatnego.

Uważamy, że jego wyjazd do Kanady będzie miał duże znaczenie propagandowe dla polskiego alpinizmu na świecie.

SEKRETARZ
Generalny PZA
Hanna Wiktorowska
Hanna Wiktorowska

L.dz.TK/93/78

ŚLĄSKA WYPRAWA
SILESIA EXPEDITION

M
HIMALAJE 1979
HIMALAYA 1979

POLSKA POLAND
GLIWICKI KLUB WYSOKOĞÓRSKI członek POLSKIEGO ZWIĄZKU ALPINIZMU
GLIWICE MOUNTAINEERING CLUB, the member of THE POLISH ASSOCIATION OF ALPINISM

44-100 GLIWICE, ul. Krzywa 16/5, tel. 31-05-23, 31-72-21
Konto PKO Oddz. Gliwice nr 27661-3069-132 (HIMALAJE 79)

Gliwice 9.XI.1978 r.

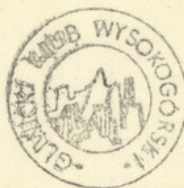
Wydział Paszportowy
Komendy Wojewódzkiej
Milicji Obywatelskiej
ul. Powstańców 29
40 - 957 Katowice

Zwracamy się z uprzejmą prośbą o wydanie paszportów uczestnikom Śląskiej Wyprawy "Himalaje 79" wg załączonej listy.

Wyprawa wyruszy na okres pomonsonowy 1979 roku i celem jej będzie zdobycie czwartego pod względem wysokości szczytu Ziemi - Lhotse, znajdującego się w Himalajach Nepalu. Wymieniona wyżej wyprawa jest zatwierdzona przez GKKFiT, Polski Związek Alpinizmu oraz Władze polityczne i administracyjne naszego regionu.

W związku z możliwością uzyskania w bieżącym roku przydziału dewiz z puli rezerwowej bardzo prosimy o możliwie szybkie załatwienie naszej prośby.

Za Komitet Organizacyjny

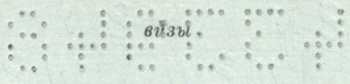

PRZEWODNICZĄCY
KOMITETU ORGANIZACYJNEGO
Śląskiej Wyprawy „HIMALAJE 1979”

dr inż. Adam BILCZEWSKI

Załączniki:

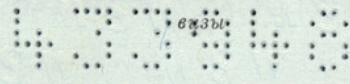
spis uczestników wyprawy
18 wniosków paszportowych

WEST PAKISTAN
Via Terkhay Khyber
S. No. 1117

WEST PAKISTAN
Via Khyber
S. No. 1587

Number of Visa... 126/77
Type of Visa... ENTRY
Date of Issue... July 28, 1977
Date of Expiry... October 27, 1977
Number of entries permitted...
Single
Authorised duration of each stay...
Thirty (30) days

Purpose of visit... Member
Polish Expedition to Nanga Parbat

S. T. Joshua
(S. T. Joshua)
First Secretary
Embassy of Pakistan, Warsaw

Wiza pakistańska i pieczętki z odprawy granicznej Jerzego Kukuczki, wyprawa na Nanga Parbat w 1977 r. (IPN Ka IPN Ka 620/22418, t. 2)

wizy

8u3bl

visas

د افغانستان د جمهوریت لوی سفارت - اسلام آباد
 Embassy of the Republic of Afghanistan
 ISLAMABAD.

د فاعل / مدرس / پښتو
 د لاره یو ځل لرونکی / سیاحت د اعتبار یو ځل لرونکی
 Good for Single Journey TOURIST / TRANSIT

دیکه مه ONE MONTH
 Duration of Stay ~~ONE WEEK~~ دیکه مه

Valid for One Month from 26 OCT 1977

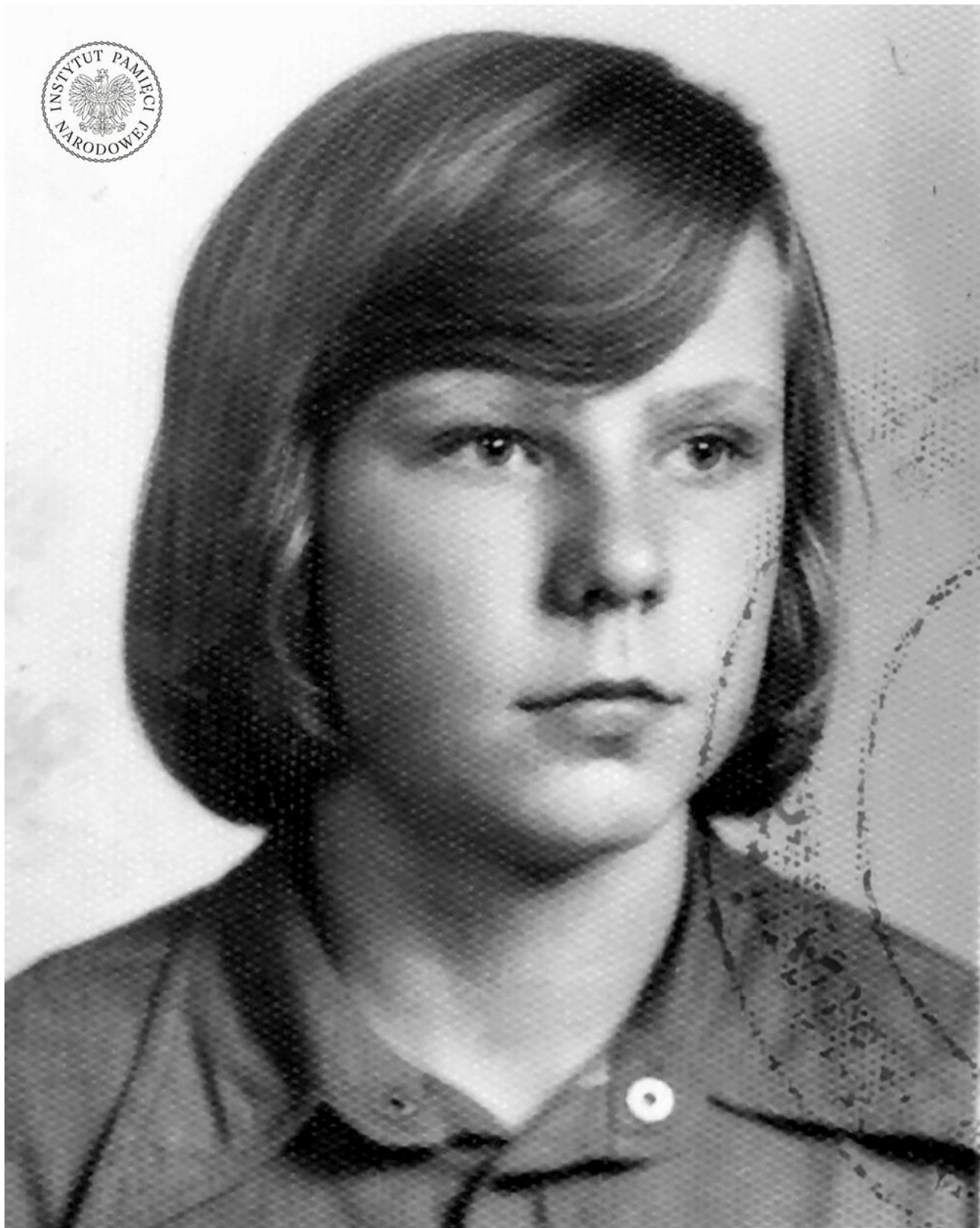
نمبر 1808 شماره 1201 / 1 / تاریخ صادره

H. DAUD MOHABBATI,
 Officer-in-Charge Visa.

د هرات و لایت
 د امینی قوماندانی
 د سرحدی پولیسو آمریت
 د اسلامبول کمیساری
 د وزیر خزانګه
 د ویزو

Wiza wjazdowa do Afganistanu dla Jerzego Kukuczki, 1977 r. (IPN Ka IPN Ka 620/22418, t. 2)

Artur Hajzer, fotografia z akt paszportowych (IPN Ka 620/54645, t. 1)

Artur Hajzer, fotografia z akt paszportowych (IPN Ka 620/54645, t. 1)

Artur Hajzer, fotografia z akt paszportowych (IPN Ka 620/54645, t. 1)

Artur Hajzer, fotografia z akt paszportowych (IPN Ka 620/54645, t. 1)

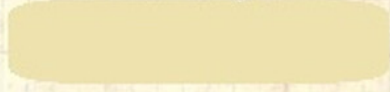

Artur Hajzer, fotografia z akt paszportowych (IPN Ka 620/54645, t. 1)

Katowice 8.5.1980r. 113

Helena Hajzer

Oświadczenie

Niniejszym oświadczam, że wyrażam zgodę na wyjazd na wyprawę na Spitzbergan mojego syna Artura Hajzer ut 28. czerwca. 1982 r. w Zieloną Górę zamieszkałego z numer 11 Katowicką

świadczam, że powyższy podpis uznał wobec mnie za swój własny.

Ob. **Helena Hajzer**

zamieszkała **Katowice**

która tożsamość jest potwierdzona na podstawie skazanego dowodu osobistego Numer **AB 5451956**

Pobrano: opłatę skarbową z § 14 Rozp. w kwocie **10zł**

złotych, oraz opłatę skarbową z § 21 rozp. Min. Sprev. w kwocie **60zł** kasowano w znakach

Katowice, dnia **8 maja 1980r.** (słownie: dzień ósmy miesiąca majowego osiemdziesiątego roku)

Mgr Irena Krzykała
p.o. notariusza

KLUB WYSOKOGÓRSKI

148

0975256

ul. Chopina 2, tel. 562340, 40-043 KATOWICE

Konto: NBP I ODDZIAŁ KATOWICE Nr 27010-50845-132

*Tos. Skomple
Przez dyrektora
wydziału paszportów do COS-u -
prof. P. Byk
20.07.85.
mas. Czymyza*

Data 1985.06.28

d. dz. 221/kw/85

[Signature]
85.07.10

Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych
Wydział Paszportowy
Katowice

=====

Zarząd klubu zwraca się z uprzejmą prośbą o przyspieszenie wyrobienia paszportów dla kolegów :

restrucja. wydz.

-Artur Hajzer ur.1962.06.28 zam.Katowice

-Janusz Nabrdalik ur.1949.04.20 zam.Sosnowiec

W/w koledzy biorą udział w organizowanej przez nasz klub wyprawie w Himalaje na Płd Ścianę Lhotse 8511m npm.

Wyprawa została zatwierdzona przez CKKFiS - nr aprobaty 2-1-0774-3-88/85. Paszporty przygotowuje na nasze zlecenie wydział paszportowy Centralnego Ośrodka Sportu. Planowany termin wyjazdu 25 lipca br. Ze względu na konieczność wcześniejszego owizowania paszportów jesteśmy zmuszeni pobrać paszporty z COS-u o 1 tydzień przed wyjazdem.

Prosimy o zrozumienie i pozytywne rozpatrzenie naszej prośby

Z poważaniem

Za Zarząd

Prezes Klubu
[Signature]
mgr inż. Janusz Hajzer

CENTRALNY OŚRODEK SPORTU

Zarząd

00-449 Warszawa, ul. Łazienkowska 6a

Skrytka pocztowa 329

IDENTYFIKATOR 0327907

KATOWICE

207

Warszawa, 21.07.1987

Wasze pismo z dnia.....

Znak 1846/87

Nasz znak:.....

S w a:

Wojewódzki Urząd Spraw

Wewnętrznych

Wydział Paszportów

K A T O W I C E

Wydział Paszportowo-Wizowy COS, uprzejmie prosi o wydanie paszportów dla n/wym osób:

1. Hajzer Artur

EAKI 54645

2.7.87 2x

17.7. real.

UWAGA: Prosimy nie wydawać kart przekroczenia granicy.

Dowody osobiste prosimy odesłać do Składnicy Paszportowej COS.

~~Dowody zostaną zdeponowane w naszej Składnicy.~~

Do odbioru paszportów upoważniamy Ob. Hajzer Artur

Z-ca NACZELNIKA WYDZIAŁU
Paszportowo-Wizowego COS

mgr Zbigniew Cybulski

Tel. Centrali „Torwaru” - 21-44-71

Telex „Torwaru” - 81-24-66

Dyr. 21-10-07

Tel. Centrali Stądionu X-lecia 17-60-01

Konto: NBP V O/M WARSZAWA
1052-2411

Druk. COS zam. 7/87 n. 10.000

wizy

164
visas

17.11.82

[Handwritten signature]

H. M. G. of Nepal
IMMIGRATION OFFICE
 BIRGUNJ

Entry Visa No. 551/039
 Duration of Stay 7 days.
ARRIVAL DATE 5-10-82

paid RS 133/- For. K. P. Yadav
 Immigration officer A-37

Immigration Office
 Kathmandu.
VISA FOR TREKKING

VISA No. ....
 Trek No. .... IE 416-040
 Visa valid till 10-10-82 to 10-11-82
 Trek No. 90-99-E2
 Date 5-10-82

[Handwritten signature]

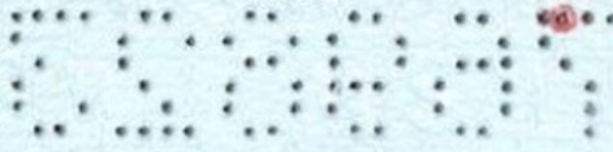
Wiza nepalska i pieczętki z odprawy granicznej Artura Hajzera, 1982 r. (IPN Ka 620/54645, t. 2)

wizy

8U3bl

visas

MP

VISA For TREKKING

VISA No... 369

TREK No... 427

Visa valid till... 13-12-87

अनुमति... 13-12-87

Date... 12-10-87 *Atom*

Number of Visa... 83/83
Type of Visa... ENTRY
Date of Issue... June 21, 1983
Date of Expiry... Sept. 20, 1983
Number of entries permitted...
..... Single .....
Authorized duration of each stay...
Thirty (30) days
Purpose of visit maintainering
expedition to Tirich Mir

Shabbir A. Osmani

(Shabbir A. Osmani)
Head of Chancery
Embassy of Pakistan
Warsaw (Poland)

186

Powiązane wiadomości

Migawki archiwalne